

Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Fast fashion ondermijnt circulaire kledingketen

Uitkomsten verkennend onderzoek circulariteit
kledingketen

Fast fashion ondermijnt circulaire kledingketen

Uitkomsten verkennend onderzoek circulariteit
kledingketen

Datum <datum>

Colofon

Uitgegeven door Inspectie Leefomgeving en Transport

Postadres	Postbus 16191, 2500 BD Den Haag
Telefoon	088 489 00 00
Website	www.ilent.nl
X en Instagram	@inspectieLenT

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
Inleiding.....	5
Fast fashion is weinig circulair	6
Bedrijven die inzamelen, sorteren en recyclen in financiële problemen	8
Vezel-tot-vezelrecycling komt nauwelijks van de grond	9
UPV geeft onvoldoende prikkel voor circulair productontwerp.....	13
Risico op ongecontroleerde dump in milieu	15
UPV mist internationale dimensie	17
Vervolg	18
Verwijzingen.....	19

Samenvatting

De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) is sinds 1 juli 2023 toezichthouder op de naleving van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) voor textiel. In 2024 verkende de ILT de circulaire staat van de kledingketen en constateert dat textiel een onderwerp is met grote risico's voor mens en milieu. Al is dat niet altijd zichtbaar: het is een van de meest vervuilende ketens, met grote impact op de leefomgeving.

Fast fashion ondermijnt de doelstellingen van een circulaire economie. Kleding wordt steeds meer een 'wegwerpproduct', waardoor er verlies van grondstoffen optreedt en er geen sprake is van circulariteit. Fast fashion verdringt tweedehands kleding verder van de markt en hoogwaardige recycling van de groeiende stroom niet herbruikbare kleding komt nauwelijks van de grond.

Bedrijven die kleding inzamelen, sorteren en hoogwaardig recyclen kunnen het hoofd nauwelijks boven water houden en gaan failliet. De huidige UPV voor textielproducten geeft nog onvoldoende prikkels voor circulair produceren en de hoogwaardige verwerking van afvalstoffen. Er is nauwelijks vraag naar grondstoffen gemaakt uit gerecyclede oude kleding.

Landen met een kwetsbare economie worden overspoeld door gebruikte kleding uit Europa en andere hoge inkomensregio's. Een scherp Europees toetsingskader over welke gebruikte kleding wel en niet reëel herdraagbaar en herverkoopbaar kan worden geëxporteerd, ontbreekt.

Hoe gedragen kleding in dergelijke landen in de afvalfase wordt verwerkt, is in de huidige UPV-regelingen een blinde vlek. Geïnde afvalbeheerbijdrages bij de verkoop van nieuwe producten in Nederland worden niet gebruikt voor de landen waar tweedehands producten uit Nederland op een zeker moment in de afvalfase belanden.

Kortom, de circulariteit in de kledingketen zit op slot. Een systeemverandering is nodig om te komen tot een structurele verduurzaming van de kledingketen. Deze verandering vraagt om actieve betrokkenheid van alle partijen in de keten: producenten, retailers, sorteerbedrijven, recyclers, overheden, financiële instellingen en consumenten. Zolang de negatieve impact op mens en milieu niet wordt doorberekend in kledingprijzen krijgt circulaire kleding geen eerlijke kans. Tariefdifferentiatie, zoals mogelijk gemaakt via de UPV, zou hier een positieve rol in kunnen spelen.

In een circulaire keten draagt elke partij verantwoordelijkheid voor duurzaamheid: kleding wordt minder als 'wegwerpproduct' geconsumeerd, wordt duurzaam geproduceerd, gaat langer mee, is te repareren, recyclebaar of bevat textielrecycalaat van oude kleding, is vrij van schadelijke stoffen en kan in de eindfase (ongeacht waar) op een verantwoorde of hoogwaardige manier worden verwerkt. De ILT, als één van de betrokken partijen, richt haar toezicht op de circulariteit in de keten. Naast het geven van prioriteit in het toezicht op basis van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV), zet zij in haar rol als toezichthouder op de leefomgeving en transport tevens haar bevoegdheden in vanuit de Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen (EVOA) en de ecodesign-wetgeving. Hiermee spreekt de ILT partijen in de keten aan en draagt de ILT, parallel aan de doorontwikkeling van het Nederlandse en Europese beleid (beschreven in het [nieuwe Beleidsprogramma circulair textiel 2025-2030](#)) bij aan de circulariteit van kleding.

Inleiding

De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) werkt aan veiligheid, vertrouwen en duurzaamheid in transport, infrastructuur, milieu en wonen. Ze zet haar capaciteit in op risico's die een bedreiging vormen voor mens en milieu. Daarbij gaat ze verder dan toezicht houden, vergunningen verlenen en opsporen alleen.

De ILT is toezichthouder op de naleving van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) voor textiel. En de ILT kijkt verder. Ze ziet dat textiel een onderwerp is met grote risico's voor mens en milieu. Al is dat niet altijd zichtbaar: het is een van de meest vervuilende ketens, met grote impact op de leefomgeving.

Nederland wil in 2050 volledig circulair, klimaatneutraal en fossielvrij zijn en in [2030 het gebruik van nieuwe grondstoffen hebben gehalveerd](#). Bij kleding is er echter op grote schaal sprake van het weglekken van afval- en grondstoffen uit de circulaire economie. Daardoor gaan waardevolle materialen verloren die hergebruikt of gerecycled kunnen worden. Bijvoorbeeld door export, verbranding, storten of andere vormen van laagwaardige verwerking. De ILT richt zich op het tegengaan van dit weglekken.

In 2024 verkende de ILT de circulaire staat van de kledingketen. Tientallen rapporten, data-analyses, seminars, bedrijfsbezoeken en achtergrondgesprekken met experts in binnen- en buitenland hebben geleid tot deze publicatie. De ILT constateert dat fast fashion de doelstellingen van een circulaire economie ondermijnt. In de huidige kledingmarkt zijn de doelstellingen voor een circulaire textielketen vrijwel onhaalbaar¹, zonder gezamenlijke inspanning van alle betrokken partijen in de textielketen, zowel in Nederland als internationaal.

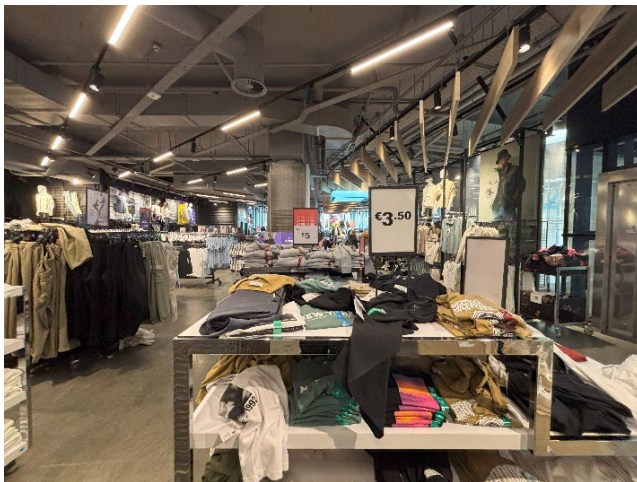
De ILT pakt haar toezichthoudende rol in wetgeving die voor de kleding-, en kledingverwerkende sector relevant is en stelt dit als een belangrijke prioriteit. Deze positie wordt versterkt door de staatssecretaris van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), [die in december 2024 de Tweede Kamer informeerde dat een systeemverandering noodzakelijk is om te komen tot een structurele verduurzaming van de textielketen](#).

Fast fashion is weinig circulair

Consumenten hebben en kopen steeds meer kleding en gooien steeds meer kleding weg. Jaarlijks komen er in Nederland bijna 1 miljard kledingstukken en 70 tot 100 miljoen paar schoenen op de markt. Gemiddeld koopt de Nederlandse consument zo'n 50 kledingstukken en 4 tot 6 paar schoenen per persoon per jaar. Modetrends wisselen elkaar in hoog tempo af, waardoor [de consument steeds meer kleding koopt in een kortere tijd](#). Per inwoner werd er in 2022 ruim 12 kilo textiel weggegooid. De helft hiervan [belandde thuis in de prullenbak en werd vervolgens verbrand](#).

Veel afgedankte kleding is beperkt van vezel-tot-vezel te recyclen en door een vaak lage kwaliteit bovendien niet goed herdraagbaar of repareerbaar. Daarnaast zijn er zorgen over de chemische veiligheid van producten afkomstig van online platforms buiten de Europese Unie². De druk op de kledingketen is steeds groter geworden in de afgelopen 20 jaar en de kwaliteit van kleding steeds slechter. Hierin speelt het fenomeen fast fashion een grote rol.

Het businessmodel van aanbieders van fast fashion en met name ultra fast fashion is erop gericht om snel in te spelen op trends. Zij zetten in steeds kortere tijd kleding in een breed scala aan producten tegen zeer lage prijzen op de markt. En verleiden consumenten met intensieve marketingstrategieën om steeds nieuw en meer te kopen. Diverse mechanismen, waaronder [algoritmische mode, dalende productiekosten, wedloop tussen bedrijven en e-commerce hebben geleid tot het fenomeen fast fashion](#). Steeds meer kleding wordt verkocht door e-commerce aanbieders van buiten Europa. [Jaarlijks worden meer dan een miljard pakketjes via Nederland in de Europese Unie \(EU\) geïmporteerd](#), bestaande uit kleding en andere producten. Deze pakketstroom gaat meestal rechtstreeks van de fabrikant naar de Europese consument en gebruiker.

[Een onderzoek uit 2020 in opdracht van het ministerie van IenW](#) kwam tot de volgende definitie van fast fashion:

“Fast fashion is het fenomeen waarin consumenten fashion consumeren. Er is sprake van een cultuur die zich laat kenmerken door een hoge mate van kledingconsumptie en snellere afdanking, oftewel ‘wegwerpkleding’. Het ‘systeem’, kledingbranches en verdienmodellen van bedrijven faciliteren en versterken dit gedrag en deze cultuur. Zo ontstaat er een steeds groter groeiende druk op de kostprijs, de kwaliteit en de keten.”

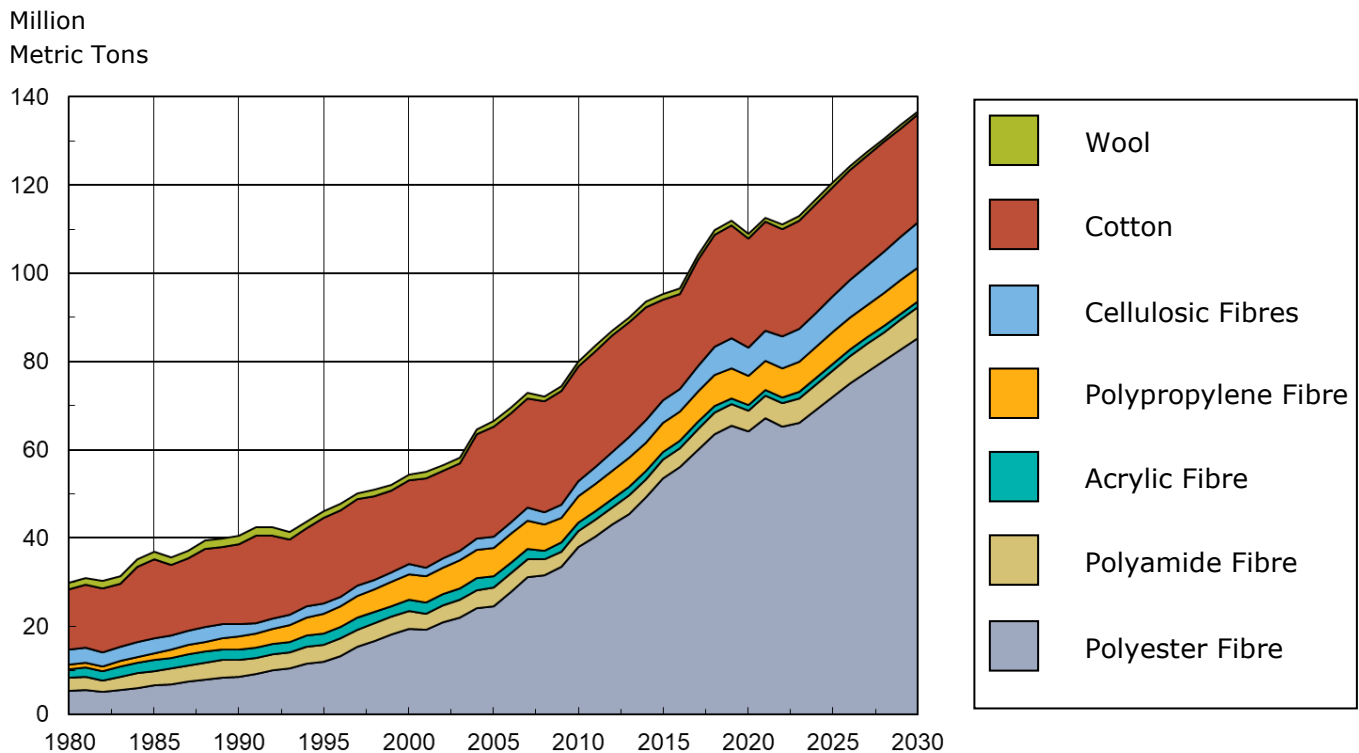
Fast fashion ondermijnt de doelen van een circulaire economie. Voor veel kledingstukken zijn op dit moment downcycling, storten en afvalverbranding de enige opties na afdanking.³ Dit gaat ten koste van grondstoffen en vergroot de toch al grote wereldwijde voetafdruk van de textielsector. Beleidsinspanningen zijn er daarom op gericht de negatieve spiraal van de afgelopen jaren te keren. En om toe te werken naar systemische verandering die verduurzaming van de gehele kledingbranche tot stand brengt: [een verschuiving van fast fashion businessmodellen naar circulaire businessmodellen](#) waar textiel duurzaam wordt geproduceerd, langdurig wordt gebruikt en hoogwaardig wordt verwerkt.

Ongeveer 2 tot 8% van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen komt op rekening van de kleding- en schoenenindustrie. Daarnaast legt de productie een grote druk op land- en watergebruik. De sector verbruikt per jaar 215 biljoen liter water. Dat is net zoveel als 86 miljoen olympische zwembaden. Ook leidt het gebruik van chemicaliën (per kilo textiel een halve kilo aan chemicaliën) en de afgifte van microplastics tot vervuiling van de bodem en water.⁴

Voor de ASN Bank was [de komst van de ultra fast fashion-partijen de reden om zich helemaal terug te trekken uit de kledingindustrie](#). San Lie, [directeur van ASN Impact Investors zegt daarover](#): "Dat heeft het businessmodel van de mode-industrie op scherp gezet. Bestaande partijen moeten bijna wel in dit tempo mee, omdat ze anders out of business gaan. Er zijn weinig sectoren die zó op volume zitten als de mode-industrie. Op meer, op goedkoper. En dat wordt alleen maar erger."

De grotere volumes zijn terug te zien in de cijfers van wereldwijde vezelproductie per persoon: deze nam toe, van 8,3 kilogram per persoon in 1975 tot 15,5 kilogram per persoon in 2023. Met de verwachting dat dit cijfer zal stijgen tot 18,8 kilogram per persoon in 2030. De beschikbaarheid van goedkoop synthetisch (uit olie gemaakt) materiaal maakt het voor kledingbedrijven mogelijk om grote hoeveelheden goedkope kleding te produceren. Het gebruik van synthetische vezels is enorm toegenomen de afgelopen jaren. [De synthetische vezel heeft katoen vervangen als meest gebruikte vezel ter wereld sinds 2000](#). Katoen had in 2023 een marktaandeel van 20% en is met een jaarlijkse productie rond de 20 tot 25 miljoen ton de afgelopen decennia relatief stabiel gebleven.

Figuur 1: Wereldwijde vezelproductie 1980 tot 2025

©Tecnon OrbiChem

De wereldwijde vezelproductie is sinds 2000 meer dan verdubbeld, van 58 miljoen ton tot 124 miljoen ton in 2023. De verwachte groei is tot 160 miljoen ton in 2030. De toename komt voornamelijk voor rekening van de groei in synthetische vezels. In 2023 kwam ongeveer 67% (zo'n 84 miljoen ton) van de gebruikte vezels in de textielindustrie uit fossiele grondstoffen. Deze 84 miljoen ton was voor bijna 90% nieuw fossiel materiaal en ruim 10% gerecycled polyester gemaakt van plastic flessen. [De toenemende afhankelijkheid van de textielindustrie van nieuwe grondstoffen op basis van olie staat haaks op het behalen van klimaatdoelen](#).

De ILT constateert dat met de trend van met name fast fashion de ambitie voor een meer circulaire economie in 2030 en een volledige circulaire economie in 2050 onmogelijk gehaald kan worden. Bovendien is dit ook nu al direct schadelijk voor het milieu, de Nederlandse textielsorteerbedrijven en innovatieve bedrijven voor de hoogwaardige verwerking van kledingafval.

Bedrijven die inzamelen, sorteren en recycleren in financiële problemen

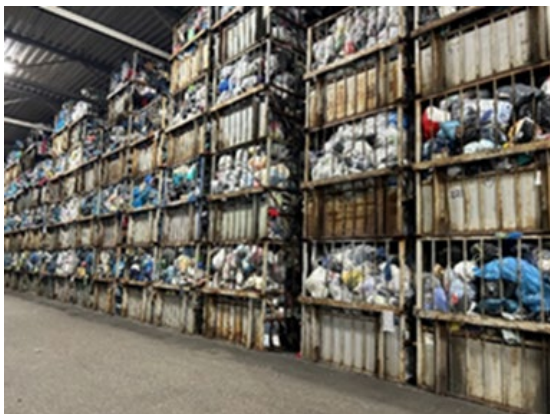
Tientallen Nederlandse bedrijven zamelen en sorteren grote hoeveelheden Europees gebruikt textiel in. Nederland heeft van Europa de grootste sorteercapaciteit en voert grote hoeveelheden gebruikte kleding in vanuit het buitenland om in Nederland te sorteren.⁵ Deze bedrijven zijn essentieel voor het slagen van een circulaire textielketen, maar hebben ernstige financiële problemen. Het fijnsorteren van afgedankte kleding door sorteerbeiden is noodzakelijk voor alle verwerkingsopties van hergebruik in dezelfde toepassing tot mechanische en chemische recycling van het materiaal.

De inzamel- en sorteerbeiden hebben de afgelopen maanden [herhaaldelijk de noodklok geluid](#). Naast allerlei geopolitieke en economische ontwikkelingen die een rol spelen in de crisis in deze beiden, heeft de Nederlandse inzamel- en sorteerbeidenindustrie op 2 manieren last van de aanhoudende stroom fast fashion:

1. Deze kleding vervuult de al grote voorraden ingezamelde kleding met extra gebruikte kleding, waar vanwege vaak slechte kwaliteit weinig tot niets mee te verdienen valt. Gevreesd wordt dat het aandeel slechte kwaliteit kleding in de verwerkingsketen gaat toenemen nu EU-lidstaten textiel vanaf 1 januari 2025 gescheiden moeten inzamelen. Want alle kleding die nu nog bij het restafval belandt (en vaak niet van topkwaliteit is) komt dan ook bij sorteerbeiden terecht. Volgens sorteerbeiden is de kwaliteit van kleding enorm gedaald als gevolg van fast fashion. Vroeger was rond de 80% geschikt voor hergebruik. Nu is dat nog maar rond de 50%. Uit gesprekken met sorteerbeiden blijkt dat diverse klanten van sorteerbeiden al aangeven bepaalde fast fashionmerken niet in hun tweedehands kleding te willen hebben. Sorteerdereiden krijgen daarom bij het sorteerbeidenproces de opdracht om kleding van bepaalde beiden apart te houden. Deze wordt afgevoerd naar de afvalverbranding. Dit betekent een extra kostenpost voor de sorteerbeidenbeiden.
2. De afzet van gebruikte kleding voor hergebruik wordt lastiger door de concurrentie met fast fashion in de landen van bestemming. Fast fashion verdringt tweedehands kleding steeds verder van de markt.

Kwalitatief goede kleding, altijd dé winstmaker van de Nederlandse textielverwerkende beiden geweest, komt dus steeds minder beschikbaar.⁶ Dit terwijl de afzetmogelijkheden afnemen. Het resultaat is dat [diverse textielsorteerbeiden in binnen-en buitenland met moeite het hoofd boven water houden](#).

Opslag van ingezameld textiel bij Nederlands sorteerbeiden

Handmatige sorteerbeiden van textiel bij een Nederlands sorteerbeiden

Vezel-tot-vezelrecycling komt nauwelijks van de grond

Recycling is geen oplossing voor de tsunami aan snel afgedankte kleding. [Het huidige gebruik van afgedankt textiel als nieuwe grondstof is voornamelijk downcycling](#) voor toepassingen, zoals opvulling van autostoelen, isolatiemateriaal en poetslappen. Alhoewel downcycling enige milieuwinst oplevert, is de belangrijkste milieuwinst te boeken door de vezels in te zetten als vervanging van de primaire grondstoffenmarkt en downcycling uit te stellen. Deze hoogwaardige manier van textielrecycling wordt ook wel vezel-tot-vezel recycling, closed-loop recycling of upcycling genoemd.

Studies van CE-Delft geven aan dat gerecycled textiel, afhankelijk van type vezel, een 4 tot 50 keer lagere milieubelasting heeft dan nieuwe virgin materialen. En dat het recyclen van textiel een flinke klimaatwinst oplevert ten opzichte van verbranden ervan. [Ook blijkt uit onderzoek dat mechanische vezel-tot-vezel recycling de recyclingmethode is met de minste milieu-impact](#). De markt van downcycling lijkt echter verzadigd en de markt van closed-loop recycling is nog klein, omdat er nauwelijks vraag is naar gerecycled textiel als vervanging van de primaire grondstof.⁷

Uit recent gepubliceerd onderzoek blijkt dat van alle grondstoffen die de wereldwijde textielindustrie gebruikt slechts 0,3% komt van niet-virgin materiaal. [De 0,3% komt bijna helemaal op rekening van vezels uit de recycling van PET-flessen](#). Naast de inzet van gerecyclede PET-flessen in nieuwe textielproducten, gebruiken de bedrijven die recyclet gebruiken met name gerecycled post-industrial waste. Waaronder snijafval en afval dat ontstaat bij het spinnen en weven. Dit afval is doorgaans makkelijker te recyclen omdat het homogeen materiaal is.

Er is dus nog nauwelijks sprake van closed-loop-recycling of upcycling, waarbij afgedankte kleding uit textielbakken wordt hergebruikt voor de productie van nieuwe textielproducten. Het Nederlandse beeld is niet heel anders. Een fractie van al het in Nederland afgedankte textiel wordt ingezet voor circulair hergebruik.⁸ Dit terwijl het recyclen van post-consumer textiel als grondstof voor de productie van garens essentieel is voor een circulaire textielketen en het gebruik van primaire grondstoffen vermindert.

De uitdagingen in de recycling van post-consumer textiel laten zien hoe sterk de verschillende schakels in de keten van elkaar afhankelijk zijn. Recyclingbedrijven kunnen niet rendabel opereren zonder vraag naar hun producten, kledingmerken kunnen de transitie naar gerecycled materiaal niet maken zonder consumentenacceptatie en een beloningsstructuur voor circulaire producten, en consumenten kunnen niet circulair consumeren zonder betaalbare, kwaliteitsvolle opties. Dit onderstreept de noodzaak van een integrale ketenaanpak waarbij alle partijen samen optrekken naar een circulaire textieleconomie.

Fast fashion ongeschikter voor recycling

Bijkomend probleem is dat fast fashion kleding vaak nog ongeschikter lijkt voor mechanische recycling dan andere soorten textielproducten. Uit onderzoeken en gesprekken met diverse experts blijkt dat er diverse stoorzenders zijn voor recycling in veel kleding. Dit zijn de veelheid aan materiaalcomposities, kleurenpatronen en opdruk, het gebruik van stoffen die strak of dun geweven zijn en de aanwezigheid van prints, pailletten, glitter en elastaan.⁹ En in het bijzonder de aanwezigheid van corespun, waarbij elastaan verwerkt is aan de binnenkant van het garen. Dit terwijl onderzoek heeft aangetoond dat alleen al het vermijden van niet verwijderbare verstoringselementen in nieuwe kleding (aanwezig in bijna de helft van textiel) de mogelijkheden voor vezel tot vezelrecycling enorm verhoogt.¹⁰

De ILT verwacht dat zolang de markt niet vraagt om hoogwaardig verwerkt kledingrecyclee, de partijen die proberen post-consumer kleding te recyclen het zullen afleggen tegen partijen die werken met het veel goedkopere virgin materiaal. En partijen die werken met het makkelijker te

recyclen PET-afval en post-industrial waste dat is ontstaan bij textielproductie. Vervolgens zullen de hoeveelheden afgedankte oude kleding die niet herdraagbaar is alleen maar toenemen.

Diverse Nederlandse sorteercentra en innovatieve circulaire bedrijven zitten in economisch zwaar weer. Sommigen hebben geïnvesteerd in machines om niet-herbruikbare kleding klaar te maken voor recycling, maar dit is nauwelijks winstgevend. In 2024 ging de Zweedse textielinnovator Renewcell bijvoorbeeld failliet.

Waarde toevoegen aan het waardeloze

Hans Bon, directeur van textiel sorteerbijbedrijf Wieland Textiles in Wormerveer (sinds kort onderdeel van grondstoffenfabriek Brightfiber Textiles) verdient vooral geld met de verkoop van dat deel van het afgedankte textiel dat nog herdraagbaar is. Bon besloot 17 jaar geleden dat het tijd was om ook "waarde toe te gaan voegen aan het waardeloze". Hij investeerde in de volautomatische sorteermachine Fibersort en Trimclean technologie om afgedankt textiel dat niet herdraagbaar is te sorteren en voor te bereiden voor recycling. Een ontwikkeling die hij bovendien nodig vond voor een duurzame textielketen. De capaciteit van de machines wordt echter nog lang niet ten volle benut vanwege ontbrekende vraag bij de kledingbedrijven voor post-consumer kledingrecycelaat.

Bijkomende zorg is dat niet herdraagbare kleding van een steeds lagere kwaliteit wordt, zodat het zelfs te slecht is om te recyclen. "Rubbish in, rubbish out", noemt Bon dit.

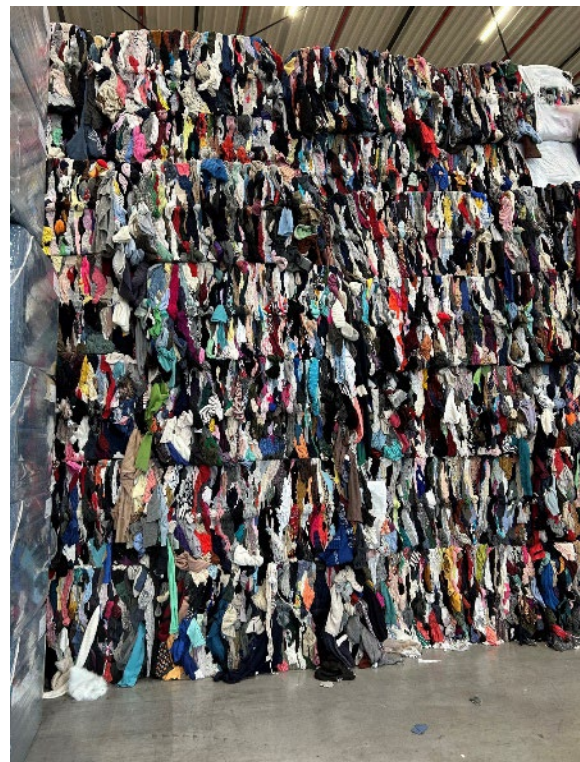
Die zorg om kwaliteit heeft ook Paula Gerritsen, directeur van Spinning Jenny in Nijverdal, dat garen spint uit gerecycled post-consumer textiel.

"Recyclede textielvezels komen als grondstof onze spinnerij binnen. Het is van belang dat de vezels, ons ingangsmateriaal, van goede kwaliteit is. Af en toe komt het voor dat de geleverde vezels zo kort zijn dat het bijna stof is en het spinnen van garen onmogelijk is. Daarom is het belangrijk dat het textiel dat nieuw op de markt komt van goede kwaliteit is en niet beneden de ondergrens zakt, want dan valt er in de eindfase niets mee te doen."

Verwerking van oude kleding tot nieuwe grondstoffen

Opslag van oude niet herdraagbare kleding bij Frankenhuis

Bon van Wieland Textiles wijst daarnaast op een ander gevaar:

"Het is mooi dat met de UPV textiel nu iets in de keten wordt geregeld, maar het risico is dat de bedrijven hun inzet nu gewoon afkopen met een kleine bijdrage aan de producentenorganisatie. Dat wil nog helemaal niet zeggen dat de kledingmerken nu die post-consumer kledingvezels ook gaan opkopen. Wij kunnen aan de achterkant verzinnen wat we willen, maar als die voorkant zijn neus optrekt voor gerecycled dan verandert er weinig."

Gerritsen van Spinning Jenny noemt het de Valley of Death:

"Je hebt een heel hoge kostenstructuur, want van een pilot ga je naar grote investeringen in een fabriek. En als die eenmaal staat, dan heb je gewoon te weinig afzetkanalen voor garens gemaakt van gerecyclede kleding en andere textielmaterialen. Terwijl het technisch kan."

Het bedrijf draait op slechts 15% van de capaciteit en heeft hoognodig een nieuwe financiële injectie nodig om overeind te blijven.

Gerritsen: "Er is best veel interesse, maar gaat om kleinere volumes, uitprobeersels. De textielmarkt is ingewikkeld, als consument moeten we daar ook concessies in doen. Het is belangrijk dat we anders naar textiel gaan kijken. Wij doen bijvoorbeeld veel werkkleding. Allemaal blauw en polyester katoen. Daaruit maken wij garens voor autostoelbekleding, de stoel naast jou kan geen andere kleur hebben. Dat is niet acceptabel. Maar mijn jurkje bijvoorbeeld, als dat in de winkel hangt en de ene is iets lichter dan de andere, is dat erg? Ik denk het niet. Dat betekent ook dat je het moet accepteren als onze garens in bijvoorbeeld een handdoek gaan, de ene iets blauwer is dan de andere. En dat dat een kenmerk is. Dan kun je meer textiel inzetten. Maar als we daar niet naartoe gaan, dan blijft veel afgedankt textiel liggen."

Verplicht post-consumer kleding recyclee gebruiken

Om de afzet van garens gemaakt van gerecycled textiel aan de gang te krijgen, is het volgens Gerritsen nodig dat de overheid zo snel mogelijk bedrijven verplicht minimaal 10% of meer post-consumer kleding recyclee in hun nieuw producten te gebruiken. "Maar wat je het liefst zou willen, is dat ieder kledingbedrijf nu meteen uit zichzelf begint om bijvoorbeeld 2% van zijn collectie circulair te maken met post-consumer textiel. Het is een kwestie van gewoon starten."

Ellen Mensink, oprichter van de Amsterdamse grondstoffenfabriek Brightfiber Textiles voor het vervezelen van oude kleding geeft ook aan dat overheidsingrijpen hoognodig is:

"Er is nu geen eerlijk speelveld voor circulaire kleding. Wij zitten met zijn allen echt te wachten op de merken die onze producten gaan afnemen. Als je geen volumes hebt, gaan die kosten niet naar beneden en kom je uiteindelijk bij een eindafnemer uit die zegt: te duur. Ja, ik maak me wel zorgen. Als we dit niet oplossen, dan gaat circulair echt niet gebeuren. Terwijl het al kan, we maken garens waar tussen de 40 en 70% oude kleding in zit. Waar zijn de modemerken om het af te nemen? De waardering van kleding is helemaal verkeerd. Nu is het hoe duurzamer hoe duurder, maar het zou moeten zijn: hoe duurzamer hoe betaalbaarder."

Mariska Boer, directeur van textielinzamel, -sorteer en -recyclingbedrijf Boer Groep, ziet ook een tekortkoming in keten van hoogwaardige textielrecycling:

"Het kost meer dan het oplevert. Er zou meer geld moeten naar innovatie. Er zou een overbrugging moeten komen voor het prijsverschil tussen kleding gemaakt van virgin en van gerecycled post-consumer materiaal. Een UPV-fonds op basis van tariefdifferentiatie moet die transitie faciliteren. Producenten moeten gewoon gedwongen worden, anders gebeurt het niet. Er zijn grote volumes nodig om rendabel te zijn."

Waar nog wel wat vraag naar is, is gerecycled non woven textiel voor toepassing in onder meer auto's, isolatiemateriaal, poefs en boksballen. Dat is waar vervezelaar Frankenhuis in Almelo (onderdeel van Boer Groep) zich nu voornamelijk op toelegt. Het bedrijf draait nu voor veel minder dan de helft van de capaciteit, want er zijn te weinig orders.

Recyclen afgedankte kleding kan wél

Dat het recyclen van na gebruik afgedankte kleding wél kan, bewijst een recente samenwerking tussen Frankenhuis en Zeeman. De textielwinkel verkoopt nu damestruien in 3 verschillende kleuren die zijn gemaakt met afgedankt textiel dat door Frankenhuis is vervezeld en vervolgens door een spinnerij in Italië is gesponnen tot een garen dat voor 70% uit gerecyclede materialen bestaat.

Zeeman is op het gebied van duurzaamheid rondom textiel een koploper in Nederland maar wel een uitzondering, vindt Boer. "Voor die 30.000 truien draaien onze machines 2.000 kilo terwijl we 3,6 miljoen kilo aankunnen op jaarbasis. Producenten blijven de kat uit de boom kijken. De vergoedingen die onder de UPV-textiel zijn afgesproken voor 2025 geven iets van verlichting voor de sector die in zware crisis verkeert, maar zorgen er niet voor dat de circulaire doelstellingen worden gerealiseerd. Het recyclen van gebruikte kleding voor het produceren van nieuwe kleding moet een businessmodel worden."

Al deze bedrijven hebben hetzelfde probleem: er is simpelweg te weinig vraag naar hun producten. Dit heeft te maken met de prijs. Gerecyclede textiel materiaal legt het af tegen de prijs van virgin synthetisch materiaal. De ILT ziet dat zolang de verborgen milieukosten niet structureel worden verrekend in de aankoopprijs van kleding, de circulaire koplopers en innovatieve bedrijven geen kans maken in een oververhitte markt. Een markt die zich kenmerkt door kledingbedrijven die bij een moordende concurrentie tegen zo laag mogelijke kosten zo groot mogelijke volumes proberen te produceren.

Het financieel belonen van circulaire kledingproducten zou kledingbedrijven ertoe kunnen aanzetten om al bij de ontwikkeling van hun producten na te denken over de impact, compositie en recycleerbaarheid van hun product. Zo'n financiële beloning is bijvoorbeeld het belasten van primaire grondstoffen en niet circulaire textielproducten via tariefdifferentiatie, zoals mogelijk onder de UPV.

Het vervezelen van afgedankt textiel bij Frankenhuis voor nieuwe toepassingen

© Boer Group

Het spinnen van garens uit gerecyclede oude kleding

© Spinning Jenny

UPV geeft onvoldoende prikkel voor circulair productontwerp

Het ministerie van IenW heeft per 1 juli 2023 een UPV voor textielproducten ingevoerd met de ILT als toezichthouder. Producenten zijn daarmee verantwoordelijk voor recycling en hergebruiken van textiel dat ze op de markt brengen. Dit betekent concreet: zorgen voor een passend innamesysteem, het recyclen en hergebruiken van kleding en huishoudtextiel, en het financieren van het hele systeem. In 2026 moeten producenten voor het eerst onder andere rapporteren of zij in 2025 hebben voldaan aan de gestelde normen voor recyclen, voorbereiden voor hergebruik en vezel tot vezel recycling.¹¹ Doel is om in 2050 te komen tot een circulaire textielketen.

Terwijl UPV-systemen voor meer inzameling, hergebruik en recycling zorgen, ontbreekt er een sterke financiële prikkel om producenten te stimuleren om circulaire producten te ontwikkelen. Dit terwijl er al in het algemene Besluit regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid een rechtsgrondslag is voor het toepassen van gedifferentieerde tarieven. Zo worden koplopers van circulaire producten beloond en worden achterblijvers aangespoord.¹² Dit gaat op termijn waarschijnlijk veranderen. Dankzij een (voorlopig) akkoord van de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen (Kra), wordt het in de toekomst verplicht voor lidstaten om tariefdifferentiatie in te voeren op basis van de duurzaamheidseisen die onder de Verordening Ecodesign voor Duurzame Producten (Ecodesign for Sustainable Products Regulation, ESPR) worden uitgewerkt.¹³

Onderzoek van het Copernicus Instituut van de Universiteit Utrecht wijst uit dat na 30 jaar ervaring met het instrument UPV, dit instrument producenten nauwelijks stimuleert om ecodesign (duurzame ontwerpeisen) toe te passen. Ecodesign is het ontwerpen en ontwikkelen van producten op een manier die tot zo min mogelijk milieuschade leidt gedurende hun levenscyclus. Kortom: producten die zo circulair mogelijk zijn.

Het basisidee van UPV is dat producenten financieel verantwoordelijk worden voor het afvalbeheer van hun producten. Dat idee veronderstelt dat producenten geprikkeld worden om hun product zo te ontwerpen dat het leidt tot afvalpreventie, meer hergebruik en recycling en minder grondstoffengebruik.

In de praktijk blijken de UPV-regelingen producenten nog onvoldoende aan te zetten tot circulair productontwerp, vanwege 2 belangrijke verklaringen. De prikkel is te zwak en er is geen koppeling tussen de prikkel en al bereikte verbeteringen in de prestatie van het product. Of simpeler gezegd, de bijdrage voor niet circulaire producten moet veel hoger zijn dan voor circulaire producten.

Koppeling tussen UPV en ecodesign

Hoewel ecodesign wordt gestimuleerd in een ander deel van de regelgeving¹⁴, kan bij het doorontwikkelen van UPV als instrument voor de transitie naar een circulaire economie een veel sterkere koppeling worden gemaakt tussen UPV en het stimuleren van ecodesign. Uit onderzoek blijkt dat de financiële stimulans in de bestaande sectoren waar UPV wordt toegepast tussen de 0,11% en 1,6% boven op de prijs van de producten is. Dat blijkt onvoldoende om de gewenste circulariteit te bereiken.¹⁵

De UPV textiel laat tariefdifferentiatie aan de markt over. Dit is echter niet helemaal vrijblijvend. Producentenorganisaties moeten tariefdifferentiatie toepassen, tenzij dit niet mogelijk is. Daarbij moet rekening worden gehouden met de gehele levenscyclus duurzaamheid, repareerbaarheid, herbruikbaarheid en recyclebaarheid van het textiel. Ook staat in de UPV voor textielproducten een inspanningsverplichting voor [het gebruik van gerecyclede textielvezels afkomstig van na gebruik afgedankte textielproducten](#).

Gedifferentieerde tarieven (ook wel eco-modulatie genoemd) zouden kunnen betekenen dat aanbieders van fast fashion voorlopig op dezelfde manier kunnen blijven produceren, maar daar

wel stevig voor gaan betalen. Zodat de prijskloof tussen gerecyclede vezels uit afgedankt textiel en virgin (nieuw) materiaal verdwijnt en een omslag in ontwerp en productie kan plaatsvinden. Dit staat ver af van de huidige praktijk. De producentenorganisaties werken met zeer lage en niet gedifferentieerde tarieven.¹⁶ Dit geeft geen enkele stimulans tot anders produceren en overbrugt de kloof niet. Sterker nog: de manier waarop de bijdrage nu wordt berekend door de producentenorganisaties (op kilo en niet op product) zou zelfs een perverse prikkel kunnen zijn om kleding zo licht mogelijk te maken. Dit werkt fast fashion op basis van polyester verder in de hand.

In de praktijkervaring van de ILT met diverse UPV's kiezen producentenorganisaties inderdaad meestal voor de goedkoopste en niet de meest circulaire oplossingen. De laagste kosten zitten in verbranden of downcycling in plaats van bijvoorbeeld arbeidsintensiever hoogwaardig recycleren.¹⁷

Dit gaat ten koste van het behalen van milieudoelstellingen. Het ministerie onderzoekt daarom op welke manier binnen de reikwijdte van het instrument UPV toch meer circulaire prikkels kunnen worden opgenomen. Bijvoorbeeld door het meer en beter toepassen van tariefdifferentiatie onder de UPV-textiel.¹⁸

Interessante ervaring wordt opgedaan in Frankrijk waar al sinds 2007 een UPV voor de textiel- en schoensector bestaat. De Franse UPV-uitvoeringsorganisatie Re_fashion voerde in 2012 een systeem in van eco-modulaties om producten te belonen die hun impact op het milieu minimaliseren. [Sinds 2025 is het bonussysteem uitgebreid met boetes.](#)

De volgende 4 eco-modulaties zijn van toepassing op producten die vanaf 1 januari 2025 op de markt worden gebracht:

- Bonussen gerelateerd aan de kwaliteit/gebruiksduur van producten.
- Het hebben van bepaalde milieucertificeringen.
- Het gebruik van gerecyclede materialen (maar niet afkomstig van productie-afval of onverkochte voorraad).
- Boetes gerelateerd aan de recycleerbaarheid van textiel- en schoenproducten.

De bonus voor het gebruik van gerecyclede materialen afkomstig van closed looprecycling is bijvoorbeeld hoger dan die voor materiaal afkomstig van open loop recycling. Ook wordt bij het vaststellen van de bonus voor het gebruik van gerecyclede materialen het nabijheids criterium gebruikt.

Het verwerken van oude kleding tot nieuwe grondstoffen

©Brightfiber Textiles B.V.

Grondstof op nieuw garen bestaande uit 60% vervezelde katoenen kleding en 40% nieuw katoen

Risico op ongecontroleerde dump in milieu

Nederland heeft van Europa de grootste sorteercapaciteit en voert grote hoeveelheden gebruikte kleding in om in Nederland te sorteren.¹⁹ Tegelijkertijd wordt het merendeel van het in Nederland ingezamelde textiel (rond de 58%) na schonen en soms het scheiden van de kwalitatief beste kleding, [afgezet naar buitenlandse sorteerders voor verdere sortering in bijvoorbeeld Polen, Litouwen en Turkije](#).

Nederland behoort wereldwijd tot de 10 grootste exporteurs van gebruikt textiel. In 2022 exporteerde Nederland 248 miljoen kilo gebruikt textiel. Een aanzienlijk deel van die export eindigt rechtstreeks of indirect met name in landen in het globale zuiden zoals Pakistan en Kameroen. Nederland is bijvoorbeeld na het Verenigd Koninkrijk, China en Canada de belangrijkste oorsprong voor gebruikte kleding ingevoerd in Ghana.²⁰ Tweedehands kleding heeft een positieve economische waarde en veel landen en mensen zijn afhankelijk van de import ervan.

Tot 45% onverkoopbaar voor hergebruik

Maar er is een keerzijde. De export van gebruikte kleding betekent niet automatisch dat de kleding ook wordt hergebruikt als kleding in het land van bestemming. Volgens diverse berichten blijkt een aanzienlijk deel van de kleding die in sommige grote bestemmingslanden zoals Ghana en Kenia wordt ingevoerd voor hergebruik onverkoopbaar. Volgens een recent onderzoek in Ghana onder bijna 300 verkopers werkzaam op de Kantamanto markt in Accra wordt tot 45% uit een kledingbaal niet verkocht, of door de slechte kwaliteit voor zo'n lage waarde dat de handelaar er verlies op lijdt. Veel kleding zou niet 'fit for purpose' zijn en loopt daarom het risico ongecontroleerd in het milieu terecht te komen zoals in rivieren, op stranden en stortplaatsen. Of om een andere bestemming te krijgen, bijvoorbeeld als brandstof voor het verwarmen van water in badhuizen. Andere onderzoeken en interviews laten een vergelijkbaar beeld zien.²¹

Vermoedelijk heeft dit deels te maken met de informele manier van verkopen, waar kleine verkopers producten niet te lang (kunnen) houden in hun marktkraam, en doorverkoop aan straathandelaren. Aan de andere kant is er in warme landen bijvoorbeeld minder behoefte aan polyester kleding, terwijl een groot deel van de geïmporteerde kleding wel van polyester is. Daarnaast speelt mee dat de kwaliteit van de kleding sterk achteruit is gegaan. In de textielverwerkende sector in binnenland en buitenland wordt breed de mening gedeeld dat de beste kwaliteit van vandaag hetzelfde is als de slechtste kwaliteit 20 jaar geleden. [De export van gebruikt textiel uit de EU verdrievoudigde tussen 2000 en 2019](#). Het lijkt er simpelweg op dat er sprake is van te veel uitvoer van afgedankte kleding.

Gezien de actuele uitpuilende voorraden gebruikte kleding bij Europese sorteerbedrijven is het risico op dump van slechte kwaliteit kleding in kwetsbare landen mogelijk nog groter. Het is ook om die reden belangrijk de overproductie van slechte kwaliteit kleding die bovendien vaak moeilijk te recycleren is tegen te gaan.

Fast fashion blijft groeien

Dit is zeker belangrijk met het oog op de toekomst. De verwachting is dat wereldwijd de markt van fast fashion (en daarmee ook de afdanking van deze kleding) [zal groeien van ruim 106 miljard USD \(US-dollar\) in 2022 naar 185 miljard USD in 2027](#). In de toekomst komen er beperkingen op de export van afvalstoffen. Zo zal er per november 2026 een verbod op export van kunststofafval naar niet-OESO-landen komen. De verwachting is dat EU-lidstaten ook een volledig exportverbod willen instellen voor textielafval naar niet OESO-landen en producenten willen verplichten om te rapporteren over de hoeveelheden geëxporteerd textiel.²²

Bij een volledig exportverbod van textielafval zou het voor bedrijven aantrekkelijker worden om textielafval als 'herbruikbare kleding' te exporteren, terwijl het eigenlijk afval is. Een duidelijk

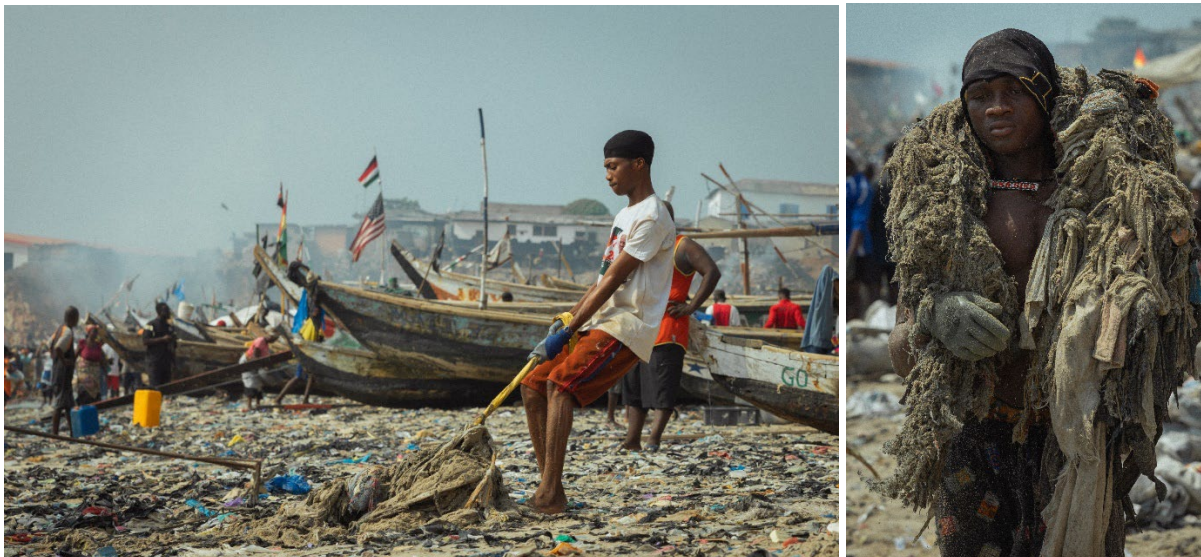
Europees toetsingskader is van belang om deze sluiproutes te voorkomen met een gemeenschappelijk EU-aanpak. De bepalingen in de voorgestelde wijziging van de Kaderrichtlijn afval zijn een 1e aanzet. De EVOA biedt ook de mogelijkheid voor de EU om gedetailleerde criteria op te stellen om beter onderscheid te maken tussen afval en geen afval. Voor gebruikte kleding is dan belangrijk dat voortgezet gebruik in het bestemmingsland zeker is. Kleding moet reëel herdraagbaar én herverkoopbaar zijn.²³

Herziene EVOA

Vanaf 21 mei 2027 gaan de strengere regels in voor uitvoer van afval uit de EU. Dit is 3 jaar nadat de herziene EVOA in werking is getreden. Dan moeten alle EU-bedrijven die afval buiten de EU exporteren zorgen dat de verwerkers die hun afval ontvangen een onafhankelijke audit hebben gehad. Uit deze audit moet blijken dat deze verwerkers dit afval op een milieuverantwoorde manier verwerken. Informatie over die audit moet aan de Europese Commissie worden aangeleverd. De Europese Commissie houdt hiervan een openbaar register bij.

Voor afval naar niet-OESO-landen komen extra maatregelen om milieu- en volksgezondheidsproblemen te voorkomen. De export van afval naar niet-OESO-landen is alleen toegestaan als deze landen de Europese Commissie laten weten dat zij bereid zijn het afval te importeren. En de mogelijkheid hebben om hun eigen afval en het geïmporteerde afval op een duurzame manier te beheren. De Europese Commissie toetst de aangeleverde gegevens en houdt een lijst bij van toegestane bestemmingslanden. Onderdeel is dat [een lijst van vergunde verwerkers in die landen beschikbaar moet zijn](#).

Leden van een schoonmaakploeg in de weer met textielafval vermengd met plastic en een kleding 'tentakel' op een strand in Accra, Ghana, januari 2025

© Freeheart Noel Korda - The Or Foundation

UPV mist internationale dimensie

Ook als er alleen gebruikte kleding als niet-afval wordt uitgevoerd en die daadwerkelijk wordt hergebruikt, blijft het feit bestaan dat de gebruikte kleding in het land van bestemming vroeg of laat in de afvalfase komt. In kwetsbare economieën met een gebrekkig afvalinzamelings- en verwerkingssysteem is het risico groot dat de afgedragen kleding uiteindelijk ongecontroleerd in het milieu belandt. De import van gebruikte producten vanuit Europa en andere regio's vervult voor veel kwetsbare economieën een belangrijke behoefte, het gaat vaak om grote hoeveelheden. Hoe deze producten in de afvalfase worden verwerkt is in de huidige Nederlandse en Europese UPV-regelingen een blinde vlek.²⁴ Dit terwijl de consument vaak wel voor de kosten van afvalbeheer heeft betaald en deze fondsen een bijdrage kunnen leveren aan het ontwikkelen van inzamel- en verwerkingsstructuur in de ontvangende landen, zoals Ghana.

De internationale dimensie van UPV's wordt ook wel Ultimate Producer Responsibility (UPR) genoemd. UPR gaat uit van het principe dat het niet uitmaakt waar het product in de afvalfase komt. De producent blijft verantwoordelijk voor de inzameling en veilige en milieuvriendelijke verwerking ervan. Het toepassen van UPR zou ertoe kunnen leiden dat geïmporteerde afvalbeheerbijdrages bij de verkoop van nieuwe producten in Nederland bij export meegaan naar de landen waar tweedehands ingevoerde producten zoals gebruikte voertuigen, elektronica en kleding op een zeker moment na import in de afvalfase belanden. Ook daar moeten producenten een systeem (laten) opzetten en zijn zij verantwoordelijk voor uiteindelijke inzameling en recycling. Op die manier dragen afvalbeheerbijdrages uit Nederland ook bij aan verantwoorde verwerking in het land waar deze als afval wordt afgedankt.

Nairobi rivier, Gikomba markt in Nairobi, Kenia. Maart 2022

©UNEP/Ahmed Nayim Yussuf

Vervolg

Met dit rapport constateert de ILT dat een duurzame kledingmarkt nog ver verwijderd is: één waar kleding minder als 'wegwerpproduct' wordt geconsumeerd, langer meegaat, te repareren is, recyclebaar is of textielrecycalaat bevat van oude kleding en in de eindfase (ongeacht waar) op een verantwoorde en hoogwaardige manier kan worden verwerkt.

De kleding- en textielverwerkende industrie is internationaal georganiseerd. Om meer duurzaamheid te bereiken draagt de hele keten verantwoordelijkheid: producenten en retailers die circulaire producten ontwerpen, consumenten, sorteerbedrijven en recyclers die hoogwaardige verwerking mogelijk maken, diverse overheidsinstanties in binnen- en buitenland die kaders stellen en toezicht houden. En andere stakeholders zoals banken, maatschappelijke organisaties en modeopleidingen die innovatie stimuleren. Niet één enkele partij, maar alle schakels in de keten moeten bijdragen aan een oplossing. Bij deze gedeelde ketenverantwoordelijkheid is samenwerking tussen stakeholders en het delen van inzichten essentieel.

Vanuit haar rol als toezichthouder op de leefomgeving en transport richt de ILT haar toezicht op het bereiken van circulariteit in de kledingketen. Zij spreekt de keten aan bij te dragen aan deze transitie. Zij neemt de bevindingen van deze verkenning daarin mee. Dit betekent onder meer dat zij prioriteit geeft aan het toezicht op:

- **UPV Textiel**
De ILT controleert of producenten en importeurs zich hebben aangemeld bij een producentenorganisatie of Rijkswaterstaat en of deze organisaties de hergebruik- en recyclingdoelen realiseren. Daarnaast richt de ILT zich op de mogelijkheden en ontwikkelkansen van het instrument UPV voor haar toezicht.
- **Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen (EVOA)**
De ILT controleert exporzendingen van gebruikte kleding op naleving van de EVOA en maakt bij de uitvoer van gebruikte kleding naar kwetsbare landen het criterium van voortgezet gebruik concreet, om risico's op dump in de bestemmingslanden te verkleinen.
- **Verordening Ecodesign voor Duurzame Producten (ESPR)**
De ILT richt haar toezicht op de mogelijkheden die de ESPR gaat bieden, zoals de ontwikkeling van duurzaamheidseisen onder de verordening.

Verwijzingen

¹ Nederland heeft de ambitie om in 2050 volledig circulair, klimaatneutraal en fossielvrij te zijn. In het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) is textiel een van de productgroepen waarvoor intensief beleid, concrete doelen en een gedragsstrategie zijn opgesteld. Met het beleidsprogramma circulair textiel 2025–2030 wordt een belangrijke volgende stap gezet richting het doel: een veilige, transparante en verantwoorde circulaire textielketen voor mensen, dieren en het milieu. Waarbij al het textiel wordt gemaakt van fossielvrije duurzame biogebaseerde of gerecyclede materialen. Om daar te komen is het beleidsprogramma opgebouwd langs 4 circulaire strategieën: verminderen van grondstoffen, substitutie van grondstoffen, levensduurverlenging en hoogwaardige verwerking.

Ministerie van IenW, [Beleidsprogramma circulair textiel 2025-2030](#) (2024)

² Verschillende Europese markttoezichthouders onderzoeken in hoeverre producten afkomstig van online platforms buiten de Europese Unie voldoen aan de EU-productregelgeving. Minister Beljaarts (EZ) 30 januari 2025, [Antwoorden op Kamervragen over hormoonverstorende stoffen in kleding SHEIN](#)

- [Signaalrapportage E-commerce platforms buiten EU zorgen voor onveilige \(markt\)producten](#)
- [Test purchases from the Temu.com marketplace](#)
- [Safety Gate: the EU rapid alert system for dangerous non-food products](#)

³ De EU produceert 5,2 miljoen ton afval van kleding en schoeisel, wat neerkomt op 12 kilogram (kg) afval per persoon per jaar. Momenteel wordt slechts 22% van dit afval gescheiden ingezameld voor hergebruik of recycling, terwijl de rest vaak wordt verbrand of gestort. Uit Raad van de Europese Unie (2024), Persmededeling [Kaderrichtlijn afvalstoffen: Raad is klaar om herziening te bespreken](#). In realiteit is het deel dat wordt verbrand of gestort nog groter omdat een deel wat na gescheiden inzameling en sortering wordt verhandeld voor hergebruik in de landen van bestemming onverkoopbaar blijkt.

⁴ [Fashion on climate](#) – McKinsey & Company (2020)

[The United Nations Alliance for Sustainable Fashion](#)

[United Nations Environment Programme \(UNEP\)](#)

[Robeco thematic investing, Fashion Engagement Equities](#) (2023)

Ellen MacArthur Foundation, [A new textiles economy: Redesigning fashion's future](#) (2017)

[De gevolgen van textielproductie en – afval voor het milieu](#), Europees Parlement

⁵ Nederland heeft een geschatte manuele sorteercapaciteit van 234 miljoen kilo. Frankrijk en Duitsland volgen met respectievelijk 196 en 191 miljoen kilo. Köhler, A., Watson, D., Trzepak, S., Löw, C., Liu, R., Danneck, J., Konstantas, A., Donatello, S. and Faraca, G., [Circular Economy Perspectives in the EU Textile sector](#), EUR 30734 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2021, ISBN 978-92-76-38646-9, doi:10.2760/858144, JRC125110, pagina 82, 83 [JRC Publications Repository - Circular Economy Perspectives in the EU Textile sector \(europa.eu\)](#) In 2022 voerde het ruim 68 miljoen kilo afgedankt textiel in. FFact, [Massabalans textiel 2022](#) (2024), pagina 5.

⁶ Uit de achtergrondgesprekken van de ILT blijkt dat sorteerbedrijven economisch drijven op de verkoop van kleding voor hergebruik. Doorgaans betalen sorteerbedrijven rond de € 0,20 tot € 0,50 per kg voor ingezamelde kleding. Dat is hun input materiaal. Na sortering wordt herbruikbare kleding afhankelijk van de kwaliteit en bestemming verkocht voor een prijs tussen de € 0,30 per kg en € 5,5 per kg. De verkoop van het zogenaamde 'cream' (de beste kwaliteit) levert de bedrijven het meest op. Uit analyse van Eurostat-gegevens uit 2022 blijkt dat de gemiddelde waarde van uitgevoerde gebruikte kleding vanuit Nederland naar bestemmingen binnen de EU gemiddeld €1,53 per kg was en naar bestemmingen buiten de EU gemiddeld € 1,09 euro per kg. Sorteerbedrijven maken echter verlies op het aandeel afval, niet-textiel componenten en nat en

vervuild textiel tussen de ingezamelde kleding. Dat moet namelijk tegen betaling worden afgevoerd naar de afvalverbranding. Op niet herbruikbare kleding dat verkocht wordt voor de vodenmarkt of voorbereid ten behoeve van recycling wordt doorgaans weinig winst of zelfs verlies gemaakt.

⁷ CE Delft (2018) [Milieu-informatie textiel](#), pagina 49

CE Delft (2021) [Klimaatimpact van afvalverwerkrouetes in Nederland](#), pagina 43

Wal, E. van der en A. Verrips (2019), [Textiel als secundaire grondstof](#), CPB Achtergronddocument, pagina 7, 8

Rebel Circular Economy B.V (2021), [Naar een UPV voor textiel](#), pagina 83

Ministerie van IenW [Beleidsprogramma circulair textiel 2025-2030](#) (2024), pagina 31

⁸ De [Massabalans textiel 2022](#) (2024) gaat uit van 2,3% van al het afgedankte textiel in Nederland in 2022. Hier wordt onder verstaan een grondstof voor verwerking voor circulair hergebruik (spinnerij). De afzet van closed-loop vindt met name in Nederland, Pakistan en India plaats. Het rapport van Metabolic Consulting voor INVESTNL (s 2024) [Towards a Dutch Circular Textile Industry](#) gaat uit van 0,5%. "Only 0,5% of textiles are recycled fiber-to-fiber, even though over 50% of non-rewearables are suitable for fiber-to-fiber recycling."

⁹ Een voorbeeld van een onderzoek is SGS Search 92024) mLCA Verwerkingsalternatieven textiel, pagina 9

¹⁰ CE Delft, (2024), [Potentieel beschikbaar recyclelaat uit post-consumer textiel](#), pagina 11, 19

"Volgens Fashion For Good and Circle Economy (2022) bevat bijna de helft van het textiel niet verwijderbare verstoringselementen (48%), waardoor mechanische en chemische recycling niet meer mogelijk is." "Bijna de helft van textiel op de markt bevat niet-verwijderbare verstoringselementen. Ook verstoringselementen op textiel van hoge puurheid (100% katoen). Dit lijkt ons laaghangend fruit voor verduurzaming: door verstoringselementen zoals dikke coating, glitters, pailletten te vermijden en functionele toevoegingen (ritsen, knopen) goed verwijderbaar te maken, komt een grote hoeveelheid materiaal wel beschikbaar voor recycling."

¹¹ In 2025 moet (volgens artikel 3) 50% van het in de handel gebrachte textiel worden voorbereid voor hergebruik of worden gerecycled. Daarvan moet (volgens artikel 4) ten minste 20% worden voorbereid voor hergebruik. Dan moet dus $(50 - 20 =) 30\%$ worden gerecycled, waarvan (volgens artikel 5) $25\% (= 7,5\%)$ via vezel-tot-vezelrecycling. Als meer wordt voorbereid voor hergebruik, bijvoorbeeld 30% , dan is de doelstelling voor vezel-tot-vezelrecycling dus $(50 - 30 = 20 \times 25\% =) 5\%$. De gecombineerde doelstelling biedt producenten de mogelijkheid om naar eigen afweging te kiezen om meer te recyclen (bij lagere kwaliteit textielafval) of om meer voor te bereiden voor hergebruik (bij hogere kwaliteit textielafval). Besluit van 14 april 2023, houdende regels voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor textielproducten ([Besluit uitgebreide producentenverantwoordelijkheid textiel](#)).

¹² Het Nederlandse Besluit regeling voor uitgebreide producenten verantwoordelijkheid regelt in artikel 6, lid 4 dat de financiële bijdragen van de producenten aan de producentenorganisatie indien mogelijk worden gedifferentieerd "waarbij rekening wordt gehouden met de gehele levenscyclus, duurzaamheid, repareerbaarheid, herbruikbaarheid en recyclebaarheid van de stoffen, mengsels of producten en met de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen daarin." Het Besluit uitgebreide producentenverantwoordelijkheid textiel verwijst naar bovenstaand artikel en kondigt aan bij de evaluatie van de UPV-textiel in 2028 nadrukkelijk mee te nemen of tariefdifferentiatie in voldoende mate wordt toegepast.

¹³ In Brussel wordt op dit moment onderhandeld over een wijziging van de Kaderrichtlijn Afvalstoffen (Kra), die straks alle lidstaten verplicht om een UPV voor textiel en schoenen in te voeren. Ook worden producenten verplicht om tarieven te differentiëren op basis van de ontwerpseisen die onder de ESPR worden vastgelegd. Dat houdt in dat een producent die een product circulair ontwerpt, minder hoeft te betalen dan een producent die daar in het ontwerp van de producten geen rekening mee houdt. De nationale UPV wordt aangepast aan

deze wijzigingen uit Europa. Ministerie van IenW, [Beleidsprogramma circulair textiel 2025-2030](#) (2024)

¹⁴ De Verordening (EU) 2024/1781 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 over de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van vereisten inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten is op 18 juli 2024 in werking getreden. Een onderdeel daarvan, een verbod op vernietiging van onverkochte kleding, kledingaccessoires en schoeisel gaat op 18 juli 2026 in voor grote bedrijven. In het Ecodesign werkplan, dat door de Europese Commissie is vastgesteld op 16 april 2025, is bepaald voor welke precieze productgroepen Ecodesign eisen worden ontwikkeld en vastgesteld. Het werkplan bevat de voorgenomen prioriteiten voor de periode 2025-2030 en geeft aan voor welke productgroepen de Europese Commissie voornemens is om Ecodesign eisen en energielabel eisen te ontwikkelen. Er staat een breed scala aan elektrische en elektronische productgroepen in, maar ook nieuwe productgroepen waaronder textiel/kleding, meubels, banden en matrassen. De eisen voor textiel worden niet voor 2028 van kracht.

¹⁵ Vermeulen, W.J.V., C.W. Backes, M.C.J. de Munck, K. Campbell-Johnston, I.M. de Waal, J. Rosales Carreon, M.N. Boeve, (2021) [Pathways for Extended Producer Responsibility on the road to a Circular Economy](#), White paper based on a literature review and the results of a Delphi study, on the experiences with EPR in the Netherlands, Utrecht University, Circular Economy and Society Hub, Utrecht, ISBN: 978-90-6266-600-3

Vermeulen, W.J.V. (2025) Zienswijze: [Tekortkomingen van huidige ontwerp-Circulair Materialenplan voor het realiseren van de circulaire economie doelstellingen en de oplossingen](#), Utrecht University, Utrecht. (English translation included)

CPB [Policy Brief Meer milieuwinst met recycling #hoedan?](#) (2019), pagina 5, 10, 11

¹⁶ Producenten die aangesloten zijn bij de producentenorganisatie Stichting UPV Textiel betaalden bijvoorbeeld in 2024 voor de financiering van het opzetten en inrichten van een collectief inzamen- en verwerkingssysteem een bijdrage van € 0,10 per kilogram in 2024. De nieuwe tarieven voor 2025 zijn € 0 cent voor het 1^e half jaar en € 0,24 voor het 2^e half jaar. De producenten die aangesloten zijn bij de producentenorganisatie European Recycling Platform (ERP) gaan in 2025 een bedrag van € 0,22 betalen. Er is geen sprake of voornemen van tariefdifferentiatie. "In 2024, when joining our compliance scheme, we'll charge for reporting services only according to our agreement. 2025 will mark the first year of textile EPR compliance fees." (bezoekt 04.03.2025 [Textiles - ERP Global](#))

¹⁷ Gesprekken van de ILT met spelers in de Nederlandse markt tonen aan dat de kosten voor textiel recycling schommelen tussen de € 350 per ton voor reguliere recycling naar non woven textielmateriaal en € 800 per ton tot € 1.100 per ton voor hoogwaardige vezel-tot-vezel recycling. De kosten voor hoogwaardige chemische vezel-tot-vezel recycling kunnen oplopen tot € 1.500 per ton.

¹⁸ Staatssecretaris van IenW (2023), [Doorontwikkeling uitgebreide producentenverantwoordelijkheid \(UPV\)](#)

Ministerie van IenW (2024) [Beleidsprogramma](#) circulair textiel 2025-2030, December 2024, pagina 30.

¹⁹ Nederland heeft een geschatte manuele sorteercapaciteit van 234 miljoen kilo. Frankrijk en Duitsland volgen met respectievelijk 196 en 191 miljoen kilo. Köhler, A., Watson, D., Trzepacz, S., Löw, C., Liu, R., Danneck, J., Konstantas, A., Donatello, S. and Faraca, G., [Circular Economy Perspectives in the EU Textile sector](#), EUR 30734 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2021, ISBN 978-92-76-38646-9, doi:10.2760/858144, JRC125110, p.82, 83 [JRC Publications Repository - Circular Economy Perspectives in the EU Textile sector \(europa.eu\)](#) In 2022 voerde het ruim 68 miljoen kilo afgedankt textiel in. [Rapport Massabalans textiel 2022](#) (2024), pagina 5.

²⁰ Circle Economy (2023) [Destinations of Dutch Used Textiles](#), pagina 5, 36.

Ghana Used Clothing Dealers Association (2024) [An Evaluation of the Socio-Economic and Environmental Impact of the Second-Hand Clothes Trade in Ghana](#), pagina 25.

²¹ Presentatie Or Foundation (26 februari 2025), [UNEP-EU Multi-Stakeholder Dialogue on Circularity and Used Textiles Trade in Ghana: Advancing Solutions](#)

The Or Foundation (2022) [Waste makes visible our separation from nature](#)

Greenpeace (2024) [Fastfashionslowpoison, Ghana-textile-report-annex](#)

[THE REVIVAL](#)

[Changing Markets Foundation and Clean Up Kenya \(2023\) Trashion: The stealth export of waste plastic clothes to Kenya](#) (2023)

<https://www.youtube.com/watch?v=ISM0wyBdggg>

²² Ook na het instellen van een generiek verbod op de export van textielafval blijft de export van gebruikt textiel als secundaire grondstof mogelijk. De productie van textiel gebeurt voornamelijk buiten Europa, dus blijft export nodig om gerecyclede materialen toe te passen in nieuw textiel. Nederland wil daarom dat de EU duidelijke criteria vaststelt om te bepalen wanneer textiel juridisch niet meer gezien wordt als afvalstof, maar als secundaire grondstof die vervolgens zonder verdere beperkingen op de wereldmarkt kan worden aangeboden. Hiervoor wordt in Europa gewerkt aan de einde-afval-criteria. Hierin wordt daarnaast gekeken naar sorteercriteria voor tweedehands.

Ministerie van IenW (2024) Beleidsprogramma circulair textiel 2025-2030, December 2024, pagina 31.

Bij de herziening van de Kaderrichtlijnen Overbrenging Afvalstoffen (KRA) wordt het verplicht voor producenten om ook te rapporteren over de hoeveelheden geëxporteerd textiel. [Council of the European Union \(2024\), Document 11300/24](#), "Producer responsibility organisations as well as social economy entities should report on the export of waste textile, textile-related and footwear products and on the export of used textile, textile-related and footwear products assessed as fit for re-use, allowing Member States to monitor such exports with the view of understanding better the textile value chain."

²³ In deze context is ook het werk van [United Nations Environment Programme \(UNEP\)](#) relevant. UNEP ontwikkelt een wereldwijde richtlijn om te bepalen wanneer textiel geschikt is om te verhandelen als 'gebruikt textiel' en beter onderscheid te kunnen maken tussen gebruikt textiel en textielafval om zodoende "economische waarde te creëren en een inclusieve sociale ontwikkeling te bevorderen, in harmonie met het milieu."

²⁴ Vermeulen, W.J.V., K.Campbell-Johnston, Thapa,K (2022) "[Operationalising the 'Polluter Pays Principle' Extended Producer Responsibility and Circular Economy:Three Design Flaws](#)"

Thapa, K., W.J.V. Vermeulen, O. Olayide, P. Deutz (2022) [Brief: Blueprint for Ultimate Producer Responsibility, Copernicus Institute of Sustainable Development](#), Utrecht University, Utrecht, Netherlands

Footprints Africa for the European Environmental Bureau (2023) [Case studies on items shipped for reuse and EPR fees](#)

Circular Innovation Lab for the European Environmental Bureau (2023) [Study on items shipped for reuse and Extended Producer Responsibility fees](#)

Dit is een uitgave van de

Inspectie Leefomgeving en Transport

Postadres : Postbus 16191
2500 BD Den Haag

Telefoon : 088 489 00 00

Website : www.ilent.nl

X en Instagram : @inspectieLenT